

**NAVODILA ZA GRADITEV GLASBENIH ŠOL
V REPUBLIKI SLOVENIJI
- prvi del**

DELOVNO GRADIVO
(november 2001)

1. UVOD

Način učenja in poučevanja je proces, ki se neprestano razvija ter vpliva tudi na oblikovanje šolskega prostora.

Sistemske spremembe na področju vzgoje in izobraževanja, ki so se v Sloveniji uveljavile po letu 1991, še zlasti na področju glasbene ga šolstva porajajo potrebo po oblikovanju in sprejemu smernic in priporočil za gradnjo in opremljanje šolskega prostora v Republiki Sloveniji.

Načrtovanje šolskih objektov je interdisciplinarni proces, ki mora poleg strokovnjakov različnih strok vključiti tudi uporabnike šolskega prostora, saj nikakor ni dopustno, da bi zasnova šolske stavbe vplivala na izvajanje učnega procesa, temveč nasprotno.

Ob uporabi sodobne tehnologije v gradbeništvu ter ob upoštevanju zahtev pedagoške stroke in razvoja sodobne učne tehnologije želimo doseči otroku in učiteljem prijetno, funkcionalno, fleksibilno, kvalitetno in vzdržljivo, vendar ne predrago, energetske varčno, okolju prijazno, ter seveda zdravo in varno šolsko stavbo. Zgrajena naj bo na ustrezni lokaciji in naj vse naštet parametre združuje v kvalitetno arhitekturo.

V primerjavi s sedanjim povprečnim stanjem šolskih stavb so naštet cilji, kljub relativno visokemu investicijskemu vlaganju, uresničljivi oz. ekonomsko in družbeno sprejemljivi ob predpostavki racionalne mreže in prostorske zasnove šol, racionalne rabe virov, tako prostorskih kot tehničnih, večje kvalitete gradnje, zdravih bivalnih pogojev ter večnamenske izrabe šolskega prostora tudi v dopoldanskem in večernem času, po končanem pouku in ob koncu tedna (kulturne prireditve, izobraževanje odraslih, predavanja, seminarji itd.)

Poudarek pri investiranju v glasbene šole mora biti na kvantiteti in kvaliteti šolskega prostora.

Vsako posamezno fazo načrtovanja šole (planiranje šolske mreže, programiranje posamezne investicije in opredelitev lokacije, načrtovanje zagotavljanja finančnih virov, projektiranje, izgradnja in opremljanje) je treba pozorno obdelati, kajti le tako bo možno v končni fazi zagotoviti racionalno prenovo oz. izgradnjo šolskega prostora. Zaradi posega v prostor, ki ga predstavlja investicija v glasbeno šolo, naj investitorji večjih investicij izvedejo javni ali vabljeni natečaj za pridobitev kvalitetnih arhitekturnih rešitev, za pomoč pri pripravi in izvedbi investicije pa najamejo profesionalno inženiring organizacijo, ki bo sposobna izvesti kakovosten investitorski inženiring.

gradivo je sestavljeno iz dveh delov. V prvem delu so obdelana splošna navodila za prostorsko zasnovo šole, v drugem delu pa minimalni tehnični pogoji za graditev šol.

2. IZHODIŠČA

Izhodišče za pripravo pričujočih smernic je predvsem organiziranost glasbenega šolstva na osnovni stopnji izobraževanja v Republiki Sloveniji, opredeljena z veljavno zakonodajo (Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja -Uradni list RS št. 12/96, 23/96 in 64/01), Uredba za oblikovanje javne mreže osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter javne mreže glasbenih šol, Odredba za ustanavljanje javnih osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter javnih glasbenih šol - Ur.List RS 16/98, Odredba o normativih in standardih v glasbenih šolah - Uradni list RS št. 37/97 in 51/97, Zakon o glasbenih šolah -Uradni list RS št. 19/00, ter izobraževalni programi-učni načrti in prdmetniki za glasbene šole.

Ob tem upoštevamo **izvajanje pouka v eni izmeni** ter normativno število **16 učencev v oddelku individualnega pouka** (do 27 ur pouka) oziroma **26 ur pouka v odelku skupinskega pouka v GŠ**.

Pouk se izvaja v **predmetnih kabinetnih učilnicah**, opremljenih za posamezen predmet ali predmetno področje. Ciljna zasedenost predmetnih učilnic je 6 ur/dan oz. 27 ur na teden (z urami iz obveznega programa predmetnika), pri čemer se upošteva vse predvidene delitve v skupine in je osnova za izračun prostorskega programa šole.

3. LOKACIJA ŠOLE – ŠOLSKO ZEMLJIŠČE

Širša lokacija določa področje, ki mu prisojamo gradnjo šole po programu mreže šol, z ožjo lokacijo pa se odbere zemljišče za šolo.

Pri izbiri ožje lokacije je treba smiselno upoštevati ustrezne pravilnike in normative, tako da bo izbrano zemljišče zagotovilo vse potrebne zdravstvene, pedagoške, ekonomske, ekološke, urbanistične in tehnične pogoje.

Izbrano zemljišče naj bo v bližini prometnega omrežja, vendar v mirnem predelu, stran od prometnega in proizvodnega hrupa. Če ni mogoče najti zemljišča stran od večjih prometnih žil, je treba postaviti šolo najmanj 35 metrov od prometne ceste ali železnice; če gledajo učilnice na prometno cesto ali železnico, pa najmanj 50 metrov, pri čemer je potrebno namestiti protihrupno zaščito. Od sosednjih zgradb mora biti šola odmaknjena najmanj za 2-kratno višino višje zgradbe. Pot do šole naj bo varna, po možnosti naj ne vodi čez zelo prometne ceste, nezavarovane železniške prehode in mostove.

Zemljišče za gradnjo šole je treba komunalno opremiti skladno z obstoječimi predpisi.

Pogoj za dobro lokacijo je svež zrak brez prahu, megle, dima, plinov in sevanj. Zemljišče je treba iskati v prisojnem zelenem predelu v bližini parkov, na zdravem gradbenem terenu, ki ni poplaven ali močviren in ima relativno nizek nivo talne vode, ki je varen pred naravnimi katastrofami in zaveten. Zemljišče ne sme biti izpostavljeno radioaktivnemu ali elektromagnetnemu sevanju in biti onesnaženo z odpadnim materialom.

Z ustrezno izbrano in zasajeno vegetacijo lahko bistveno izboljšamo mikroklimatske pogoje šolskega zemljišča (zaščita pred hrupom, prehudim osončenjem, močnim vetrom itd.).

Pri izbiri zemljišča za šolo je vedno treba upoštevati tudi gospodarnost. Ne izbirajmo zemljišča, ki terja draga zaščitna dela (oporne zidove, drenaže itd.). Posebno temeljenje in večja oddaljenost od obstoječih komunalnih naprav prav tako terjajo dodatne stroške in s tem po nepotrebnem povečujejo investicijo.

Velikost zemljišča je odvisna od velikosti šole, prav tako pa tudi od ožje lokacije objekta. Racionalna izbira zemljišča bo upoštevala že obstoječe javne šolske površine v bližini, ki jih je možno souporabljati v dopoldanskem času.

Pri odmeri šolskega zemljišča je treba računati tudi z razvojem in z razširjenimi zahtevami šole (etapno dograjevanje). Izbrati velja vodoravno zemljišče. Če takega ni mogoče zagotoviti, ima prednost zemljišče z blagim padcem na jug ali vzhod.

3.1 ŠOLSKO ZEMLJIŠČE OBSEGA:

3.1.1 ZEMLJIŠČE POD STAVBO

3.1.2 GOSPODARSKO DVORIŠČE

3.1.3 DOSTOPNE IN ZELENE POVRŠINE

3.1.1 ZEMLJIŠČE POD STAVBO

Velikost narekuje bruto zazidana površina pritličja.

3.1.2 GOSPODARSKO DVORIŠČE

Gospodarsko dvorišče se uporablja za dovoz kuriva, za odvoz odpadnih materialov in podobno. Ne sme biti sestavni del dostopnih površin. Urejeno in opremljeno mora biti skladno z obstoječimi veljavnimi predpisi.

3.1.3 DOSTOPI IN PARKOVNE POVRŠINE

Predvideti je treba zadostne površine za parkiranje avtomobilov in shranjevanje koles, pri čemer je potrebno zagotoviti po eno parkirno mesto na oddelek plus 3 – 9 dodatnih parkirišč, odvisno od velikosti šole. Dostopi naj bodo diferencirani po namenu, pri čemer naj bodo vhodi v šolo ločeni od parkirnih površin.

Vsi dostopi morajo biti lahko premagljivi, brez večjega števila diferenčnih stopnic. Ob neizogibnih zunanjih stopnicah je treba dodatno namestiti klančino v naklonu največ 8%. Omogočiti je treba dostope za intervencijska vozila na večjih mestih stavbe.

4. ŠOLSKA STAVBA

Šolska stavba mora zagotoviti vsem učencem ustrezne prostorske pogoje za izvajanje vzgojno izobraževalne dejavnosti, upoštevajoč pri tem sodobne metode dela in razvoj učne tehnologije. Če hočemo, da bo šolski prostor kot celota sledil razvojnim težnjam pedagoške znanosti ter da se bo danes zgrajena šolska stavba uporabljala vsaj naslednjih petdeset let, moramo že pri izbiri arhitektonske zasnove, konstruktivnega sistema stavbe ter pri oblikovanju in opremljanju prostorov stremeti po vsestranski možnosti prilagajanja. V ta namen je potrebno zagotoviti:

- **adaptabilnost šolskega kompleksa**, ki naj omogoča kasnejše razširitve in dozidave (etapna gradnja) in je odvisna od mikrolokacijskih pogojev ter pravilne odmere šolskega zemljišča
- **adaptabilnost zgradbe**, ki naj omogoči kasnejše čimbolj enostavno prilaganje novim potrebam, kar najlažje izvajamo v zgradbi s skeletnim ali dvoranskim (veliki razponi) konstruktivnim sistemom
- **fleksibilnost zgradbe**, ki naj v prostorih za vzgojno izobraževalno delo omogoča izvajanje pouka na različnih ravneh, tako da je možno opravljati delo v različnih skupinah, v skladu z interesi in zmogljivostmi učencev. V tem smislu naj prostorska ureditev šole omogoča oblikovanje naslednjih skupin:
 - 43 in več učencev - velika skupina
 - 23 do 42 učencev - večja skupina
 - 13 do 22 učencev - osnovna skupina
 - 2 do 12 učencev - mala skupina
 - 1 učenec - individualni pouk

Šolska stavba naj v prostorski zasnovi vsebuje naslednje osnovne, po možnosti v sebi zaključene enote:

- a) prostore za individualni pouk

- b) prostore za skupinski pouk
- c) prostore za pouk plesa
- č) skupne šolske prostore (šolska dvorana in knjižnica)
- d) upravne prostore
- e) pomožne prostore

4.1 ORIENTACIJA ŠOLSKE STAVBE

Za učilnice je najugodnejša južna ali jugovzhodna (do 10 stopinj) orientacija. Pri taki legi je v toplejšem letnem obdobju, ko je sonce visoko, možno že z majhnim napuščem preprečiti prehudo osončenje (pregrevanje) prostorov. Poleg južne orientacije je za predmetne učilnice ustrezna tudi orientacija na sever. Ob upoštevanju lokalnih pogojev, tehničnih in drugih faktorjev, ki vplivajo na higiensko - tehnično rešitev (dognana zaščitna sredstva pred vetrom, mrazom, osončenjem, pregrevanjem prostorov, zunanjim hrupom itd.) je mogoče prostore za pouk poljubno orientirati. V vsakem primeru mora projektna dokumentacija vsebovati ustrezno dokumentacijo, ki predlagano rešitev opravičuje.

Za vse druge prostore v šoli je važna predvsem celodnevna pravilna osvetljenost.

4.1 FUNKCIONALNE SKUPINE PROSTOROV

Za lažjo presojo smotrnosti prostorske zasnove šolske stavbe šolske prostore delimo na :

4.1.1 Prostori za pouk

4.1.2 Ostali prostori

4.1.3 Komunikacije

4.1.1 PROSTORI ZA POUK

a) Prostori za individualni pouk

Ves individualni pouk se izvaja v predmetnih kabinetnih učilnicah. Praviloma so namenjene pouku enega predmeta ali predmetnega področja, vendar se, glede na ciljno obremenjenost posamezne učilnice s sedemindvajsetimi urami pouka na teden, med seboj ustrezno kombinirajo. Vse učilnice morajo s svojo zasnovo in opremo omogočati specifične načine izvajanja individualnega pouka instrumentov in petja.

Predmetne kabinetne učilnice so za naslednje predmete–instuemente oziroma skupine instrumentov in petja:

• godala -violina, viola, violončelo in kontrabas	15 do 20 m ² ,
• pihala -flavta, kljunasta flavta, oboa, klarinet, saksofon in fagot	15 do 20 m ²
• trobila -rog, trobenta, pozavna, tuba in druga trobila	20 do 25 m ²
• tolkala	20 do 35 m ²
• brenkala -harfa in kitara	15 m ²
• instrumenti s tipkami- klavir, orgle in harmonika	15 do 25 m ²
• petje	25 m ²
• ljudska glasbila	15 m ²

Velikost posamezne učilnice je odvisna od vrste predmeta oziroma instrumenta in načina puka, število učilnic pa od velikosti šole ter organizacije pouka.

b) Prostori za skupinski pouk

Prostori za skupinski pouk so:

- predmetna učilnica za predmeta: Nauk o glasbi in Solfeggio – do 35 m²,
- predmetna učilnica za programa: Predšolska glasbena vzgoja in Pripravnica – do 35 m²,
- predmetna učilnica za komorno-ansambelsko igro – do 35 m².

Praviloma so učilnica namenjene pouku predmetnega področja oziroma sorodnih programov. Pouk komorno-ansambelske igre se za manjše skupine lahko izvaja tudi v učilnicah za individualni pouk.

Število učilnic je odvisno od velikosti šole in organizacije pouka.

c) Prostori za pouk plesa

Skupinski pouk plesa -seveda le v primeru, če ga šola že izvaja oziroma ga načrtuje- poteka v predmetni učilnici, ki je praviloma namenjena področju plesa /balet, sodobni ples).

Učilnica naj bo povezana s posebnimi sanitarijami, garderobo s slačilnico in umivalnico s po eno prho za učence in učenke plesa.

Velikost učilnice za ples – 60 do 80 m².

č) Šolska dvorana za vaje orkestra in nastope

Dvorana je osrednji prostor in center šole. Namenjena je pouku-vajam orkestra(ov), šolskim nastopom, pripravam na nastope, ter koncertom in drugim kulturnim prireditvam v kraju. Dvorana naj bo locirana v pritličju šolske stavbe z neposredno navezavo na glavni šolski vhod in prostore za pouk.

Zelo pomemben del dvorane predstavlja oder za nastopajoče in orkester, zato naj nanj vodi direkten vhod za natopajoče. V njegovi neposredni povezavi naj bo še prostor za oderske pripomočke, stojala in klavir.

Velikost dvorane je od 120 do 160 m², od tega cca 1/3 za oder.

d) Knjižnica

Prostor za knjižnico s shrambo (prenosnih) šolskih instrumentov ter pribora naj bi imela vsaka glasbena šola, ni pa nujno, da je nameščena v neposredni navezavi na prostore za pouk.

Velikost tega prostora je odvisna od števila šolskih glasbenih knjižnih enot, od vrste in števila zvočnih zapisov glasbe, od frekvence izposoje šolskih not in druge strokovne literature za učence itd. Če gre torej za knjižnico v dobesednem pomenu besede, potem naj le meri 35 m², sicer pa lahko tudi manj.

Opomba

V vseh prostorih so potrebne električne in AV instalacije.

V prostorih za skupinski pouk pod b) in c) pa še vodovodne instalacije, priključki za inštalacijo za računalniško opremo pa še v prostorih pod b) in č).

4.1.2 Ostali prostori

Sem štejemo:

a) upravne prostore

Klubski prostor za učitelje je namenjen skupnim srečanjem in odmoru učiteljev in drugih strokovnih delavcev. Velikost klubskega prostora za učitelje narekuje velikost šole oziroma število teh delavcev na šoli, vendar naj ne bo manjši od 25 m².

Pisarne za ravnatelja, pomočnika ravnatelja in administracijo šole se z izjemo ravnateljeve pisarne deminzionira glede na število delovnih mest.

Praviloma se poleg ravnateljeve pisarne predvidi še 1 do 2 prostora za administracijo.

b) pomožne prostore

Prostor za tehnično osebje –število in velikost teh prostorov za osebje, ekonomat, čistila in arhiv se določi glede na velikost šole, dimenzionira, ureja in opremlja pa se v skladu z ustreznimi predpisi.

Prostore za energetske naprave v šolski zgradbi oziroma za namestitev ogrevalnega in prezračevalnega sistema ter za prevzem in distribucijo električne, plinske in drugih oblik energije. Tudi te prostore se dimenzionirajo ureja in opremlja po ustreznih predpisih.

Garderobe naj bodo urejene tako, da se lahko učenci ob prihodu v šolo preobujejo in odložijo vrhnje oblačilo. Učenci, ki so vključeni v individualni pouk praviloma vrhnje oblačilo odlagajo v učilnici za individualni pouk, seveda pa garderobe v učilnicah za skupinski pouk niso dopustne.

Praviloma je garderoba za učence plesa ločena in je opremljena z garderobnimi omaricami, ki so dvignjene od tal.

c) Sanitarije

Osnovno sanitarno grupo v šolski zgradbi tvori prostor z WC kabinami in predprostor z umivalnikom/i. Praviloma je v vsaki etaži vsaj po en ženski in moški WC z umivalnikom. Za osebje je treba predvideti v sklopu upravnih prostorov lastne sanitarije, ločene po spolu, isto velja za sanitarije, ki so povezane z dvorano.

Zaradi lažjega čiščenja naj bodo stene med kabinami sanitarij dvignjene za 10 cm, sanitarna oprema pa konzolna. V sanitarijah je potrebno zagotoviti:

- avtomatske vodovodne armature z omejenim iztekanjem primerno ogrete vode in avtomatske sušilce za roke poleg papirnatih brisač
- avtomatsko izplakovanje pisoarjev
- milnike, ki naj bodo pritrjeni nad umivalniki
- senzorsko prižiganje luči
- zaščitne kasete za toaletni papir
- zaprte koše za smeti z odpiranjem na nožni vzvod
- posebej poudarjamo, da se morajo vse WC kabine odpirati navzven.

Pri določanju števila sanitarij je potrebno izhajati iz podatka o tem, koliko učencev je dejansko ob istem času v šoli in koliko časa traja njihova prisotnost pri pouku. Upoštevati je treba tudi to, ali šola izvaja pouk plesa, v vsakem primeru pa je potrebno načrtovati sanitarije za zunanje obiskovalce /dvorana/.

Vse sanitarne prostore je potrebno locirati, dimenzionirati, urediti in opremiti skladno z veljavnimi ustreznimi predpisi.

4.1.3 KOMUNIKACIJE

Komunikacije povezujejo posamezne šolske trakte in vodijo v vse prostore zgradbe.

Komunikacijske površine naj bodo čim manjše, kar pa ne sme zmanjševati zahtevanega prostorskega standarda oziroma uporabnosti objekta. **Hodnik pred učilnicami mora imeti do 1,2 do 1,6 m širine.**

Komunikacije je potrebno projektirati tako, da so čim enostavnejše, kratke in da omogočajo lahko orientacijo. Omogočati morajo hitro spraznitev v primeru preplaha. Komunikacije je treba diferencirati po namenu, ki ga imajo posamezne prostorske skupine (prostori za pouk, centralni del okrog dovrane, uprava itd.). Biti morajo dobro osvetljene in prezračevane.

Vhodi v šolo naj bodo jasno opredeljeni in ne smejo biti neposredno vezani na prometno ulico. Izogibati se moramo zunanjih stopnic. Višinske razlike premagujemo s pokritimi klančinami v naklonu največ 8%.

Vhodna vrata naj bodo zastekljena s prozornim, zoper sunke odpornim steklom. Odpirajo se navzven. Najmanjša širina enokrilnih vrat je 90 cm, dvokrilnih pa 130 cm. (?)

Pred vsakim vhodom za učence naj bo nadstrešek.

Vhodna avla v šolski stavbi tvori prostorsko povezavo med vhodnim delom, šolsko dvorano in

splošnimi komunikacijami.

Vhodna vrata v učilnice morajo zares dobro tesniti (zvočna izolacija), izdelana naj bodo v obliki poglobljenih niš v minimalni širini cm z odpiranjem na hodnik, tako da vrata ne motijo mimoidočih učencev.

Stopnišča morajo biti iz glavnih horizontalnih komunikacij lahko dostopna. Širina stopnišč naj bo od 1,2 do 1,6 m. Nastopne ploskve stopnic morajo biti narejene tako, da niso spolzke in da se preprečijo hujši udarci pri padcu. Na stopnišču mora biti med vsako etažo vmesni podest.

Stopniščna ograja na koncu nastopne ploskve stopnice ter ograja na galerijah ipd. naj bo visoka 120 cm s prečkami v vertikalni legi ali s polnimi gladkimi polnili.

MINIMALNI TEHNIČNI POGOJI ZA GRADITEV - Drugi del

5. GRAFIČNE PRILOGE

5.1 FUNKCIONALNA SHEMA ŠOLE

5.2 PREDMETNA KABINETNA UČILNICA ZA

- Individualni pouk
- Skupinski pouk
- Skupinski pouk plesa
- Šolska dvorana za pouzok orkestra in nastope
- Šolska knjižnica s shrambo šolskih instrumentov

5.3 PREGLEDNICA UČILNIC

– po namenbnosti, načinu pouka, velikosti, minimalni opremi in pohištvu

5.3 PREGLEDNICA UČILNIC

Predmet oz. instrument	Normativ način pouka. učenci in ure	Velikost učilnice v m ²	Učna oprema in pripomočki					Šolsko pohištvo						Opomba
			klavir pianino, clavinova	drugi instrumenti	notno stojalo	avdio / video	notno gradivo	omara	miza	klop	stoli	sten. obeš.	sten. ogled	
INDIVIDUALNI PDUK														
Klavir	IP-16uč/27ur	20 - 25	sobni:170-185				a		1	1	ne	1+2	da	ne
Orgle	IP-16uč/27ur			orgle			a							
Harmonika	IP-16uč/27ur	20		Ham-60,80,120	2'		a							
Violina	IP-16uč/27ur	15 - 20	pianino			1	a							
Viola	IP-16uč/27ur	15 - 20	pianino			1	a							
Violončelo	IP-16uč/27ur	20	pianino			1	a							
Kontrabas	IP-16uč/27ur	20	pianino	Kob-2		1	a							
Harfa	IP-16uč/27ur	25				1	a							
Kitara	IP-16uč/27ur	15		K-1		1	a		1	1		3	da	da
Kljunasta flavta	IP-16uč/27ur	15				1	a							
Flavta	IP-16uč/27ur	15 - 20				2	a							
Oboa	IP-16uč/27ur	15 - 20				1	a							
Karinet	IP-16uč/27ur	15 - 20				2	a							
Fagot	IP-16uč/27ur	15 - 20				1	a							
Saksofon	IP-16uč/27ur	15 - 20				2	a							
Rog	IP-16uč/27ur	25				1	a							
Trobenta	IP-16uč/27ur	25				2	a							
Pozavna	IP-16uč/27ur	25				1	a							
Tuba	IP-16uč/27ur	25				1	a							

